

Mikrofinans er ikke slået fejl

”Mikrofinans – En vej ud af fattigdom” stod der på et banner ved Dansk Forum for Mikrofinans årsmøde, som blev afholdt hos Folkekirkens Nødhjælp i København 12. januar. På årsmødet præsenterede norske Roy Mersland sin vurdering af de sidste 30 år med mikrofinans. Denne artikel bygger på Merslands præsentation samt indlæg fra bestyrelsen

Af Jakob Jespersen

Da mikrofinans konceptet blev introduceret i 1970-80'erne og udviklede sig op gennem 90'erne, blev det udråbt til miraklet, som skulle hjælpe til at udrydde verdens fattigdom. I de senere år er der dog kommet megen kritik af mikrofinans, som beskyldes for at forgælde de fattige mere end at hjælpe dem, ikke mindst via Tom Heinemanns film ”Fanget af Mikrogæld”.

Konceptet bag mikrofinans er egentlig ikke noget nyt, da det kan sammenlignes med den nordiske andelstankegang, som ligger bag vore egne sparekasser. Således har mikrofinans to hovedformål:

Strække en variabel indtægt til dårligere tider
Rejse kapital / Skabe entreprenører

Fattige i udviklingslande er i vid udstrækning beskæftiget inden for landbrug, i småhandel eller som daglejere, og har derfor typisk en meget varieret eller sæsonbestemt indtjening.

Ved at have en opsparingsmulighed og/eller tage små kortfristede lån kan man således dække perioder uden indtjening, indtil der er høstet eller der udbetales løn.

Ligeledes er det vigtigt, at der også tilbydes findes muligheder for at rejse kapital for de fattige til at starte egen virksomhed eller handel op.

For og imod mikrofinans

I dag benytter ca. 200 mio. mennesker sig af mikrofinans på verdensplan med en samlet omsætning på omkring 400 mia. kr./år. Det er en udvikling,

som er vokset eksplosivt gennem de seneste 10 år, ikke mindst på grund af massiv mediepromovering fra fortalere fra prisudvalgere til rockstjerner, men også fordi bankverdenen og visse regeringer har set et nyt marked, som man ville have indflydelse på.

Kritikken går på følgende:

Mikrofinans er ikke et vidundermiddel mod fattigdom

- Korrekt. Det er for simpelt at tro, at én tilgang alene kan udrydde fattigdom. Fattigdom skyldes mange politiske og økonomiske faktorer. Fattige mennesker har brug for demokratiske regeringer, et effektivt retssystem, uddannelse, sundhed og meget mere. Små lån og små opsparinger er en del af løsningen, ikke hele løsningen.

Mikrofinans sender fattige ud i gældskriser mere end det gavner.

- Forkert. Ud af 1.500 formelle mikrofinans-udbydere flere hundrede millioner kunder er der nogle få, det går skidt for. Det betyder ikke, at mikrofinans generelt er dårligt, men at der også i mikrofinans findes brodne kar.

Det er fint, at kritikere som instruktøren Tom Heinemann finder disse ulykkelige tilfælde. Det kan hjælpe til, at der i fremtiden bliver endnu færre. Men det er forkert at påstå, at konceptet er fejlslagent.

Høje renter i mikrofinans fører til gældsfælder

- Forkert. I Europa er vi vant til årlige renter på 4-5%, men for kun få årtier siden var renteniveauet oppe på 20%, og ser du på de mange sms- og quick-lån, der tilbydes, er vi oppe på flere hundrede eller flere tusind procent i renter på årsbasis. I udviklingslande er det ikke unormalt,

at markedsrenten på uformelle lån med op mod 50% i rente pr. måned, svarende til 600% om året. Så mikrofinans med et renteniveau på f.eks. 2-10%/måned er et billigt alternativ, selvom det måske bliver til 25-100%/år. Man skal så huske at fratrage inflationen, som i mange udviklingslande er på 10-20%/år.

Udfordringerne for fremtiden

Hvor mikrofinans startede som et græsrodsinitiativ, er det nu et globalt marked. Det er således kun 70 ud af 400 mia. kr. i mikrofinans, der er internationalt finansieret.

Udfordringer der kommer til at influere dette marked er:

- Flere ældre borgere i udviklingslandene.
- Trådløs teknologi, mere og mere bankvirksomhed foregår via mobil-tlf/smartphone – også i u-landene,
- Nye investorer, herunder statsapparater.
- Klimaændringer, forsikring mod naturkatastrofer.

- En jungle af certificeringer og ratings af mikrofinans-institutioner

For udviklingsorganisationerne skal vi huske på, at mikrolån er mikrogæld.

Det gælder derfor om at gå foran og udvikle organisering og rammer for de fattige låntagere, så man sikrer, at lånerne har det, der skal til for at betale tilbage.

Hos Dansk Forum for Mikrofinans arbejdes der således for at forhindre overbelåning og styrke forbrugerbeskyttelsen gennem tiltag som uddannelse af lånerne og krav til mikrofinans-institutioner.

Mikrofinans i Hanoi

VedvarendeEnergi's erfaring med mikrofinans i Hanois fattige lokalområder i samarbejde med Kvindeunionen

I forbindelse med VedvarendeEnergi's (VE) projekt "Lokale Agenda 21 aktiviteter i Hanois fattige lokalområder" (2004-2008) oprettedes i 2006 en mikrofinansordning, hvor lokale grupper af fattige kunne låne op til 300 kr. (1 mio. Vietnam Dong) over 1 år med en årlig rente på 1 %. Hvert medlem af en gruppe skulle samtidig som minimum opspar 3 kr./måned (10.000 VND) som de efter endt opsparingsperiode kunne hæve igen med 0,6 % rente/år. Hævedes indskuddet tidligere bortfaldt renten.

Sammen med en startkapital på 250.000 kr. har medlemmernes egen opsparing, samt halvdelen af indtægterne fra renten på lånene været med til at udbygge lånekapitalen, så flere fattige kunne få gavn af låneordningen.

Mikrofinansordningen blev de første 2 år administreret af VE's lokale projektpartner i samarbejde med den lokale Women's Union (WU), samt repræsentanter fra bydelens lokalråd. Efter 2 års virke overgik ordningen til WU og efter 4 år har ordningen haft så meget overskud, at den har formået at mere end at fordoble lånekapitalen. I 2010 blev VE enige med WU om gradvist at trække startkapitalen ud af bydelen, for at kunne starte en tilsvarende ordning op i et nyt fattigt projektområde, og således udbrede ordningen endnu mere.

Hvorfor er det gået så godt ?

Succesen bag denne låneordning skal findes i organiseringen. Women's Union er et meget vigtigt og velorganiseret landsdækkende semi-statsligt socialt netværk, som har medlemmer blandt alle sociale

Jakob Jespersen er Vietnam-koordinator i Vedvarende Energi og bestyrelsesmedlem i Dansk Forum for Mikrofinans

lag ned til den mindste lille bydel og landsby. De tilbyder deres medlemmer hjælp med kurser og undervisning på mange områder. Der er herigenem en meget tæt kontakt til lånegrupperne, og samtidig sikrer medlemmernes relationer i WU en række muligheder for hjælp ud af fattigdommen, som gør at medlemmerne sørger for at overholde lånevilkårene. Således er langt størstedelen af lånene også endt som iværksættelse for medlemmerne, baseret på forretningstræning fra WU.

Samtidig brugte VE og deres lokale partner over 1-1½ år mange ressourcer på at træne WU og forhandle mikrofinansieringens vilkår igennem med WU og de lokale byråd, så der var fuld forståelse og gennemsigtighed i ordningen, både for administration og låntagere, inden man startede ordningen.

Det er derfor vores erfaring, at mikrofinans er et af mange vigtige redskaber til at hjælpe folk ud af fattigdom, men det skal gå hånd i hånd med uddannelse og lokal organisering og forankring.

KORT NYT

SIKRING AF ENCIFRET INFLATION

Premierminister Nguyen Tan Dung siger, at kontrol med inflationen, så den holder sig på et etcifret tal er en af de mest presserende opgaver, som skal hjælpe landet med at opretholde en fornuftig vækst på omkring 6 procent i år.

Som regeringschef opfordrede han på et møde i Hanoi 4. februar ministerier og kommuner til at arbejde hårdere for at stabilisere makroøkonomien og gennemføre politikker for social velfærd, sikkerhed og forsvar.

For at nå disse mål opfordrede Dung Nationalbanken til at fortsætte en fleksibel monetær politik for at sikre likviditeten i banksystemet, mens håndtering af banker med dårlige resultat gradvis skulle reducere renten og holde valutakursen stabil. Priserne på kul, elektricitet og olie vil blive reguleret i takt med markedspriserne og køreplanen.

Ministerier og kommuner skal prioritere landbrug- og skaldyrproduktionen for at maksimere landets ressourcer; samtidig bør vanskeligheder for den industrielle produktion ryddes af vejen og offentlige investeringer bør omstruktureres. Gennemførelse af handlingsplaner med fattigdomsbekæmpelse, især i områder beboet af etniske minoriteter, samt erhvervsuddannelse og sundhedsprogrammer er vigtige. Fremskyndelse af partiopbygning, administrativ reform og forebyggelse af korrupsion, arbejde med personale og beskyttelse af sikkerhed og forsvar, bør være i fokus.

Premierminister Dung bemærkede de positive socioøkonomiske forandringer i januar, da hele landet havde et langt måne nytår. Der var tilstrækkelig forsyning af råvarer, stabile priser på basale varer, sikkerhed og forsvar, og et fald i trafikulykker. Der var også problemer, herunder lave vækstrater i industriel produktion, eksport og investeringer.

I januar voksede forbrugerprisindekset med 1 procent, det laveste niveau under Têt de seneste ti år. Sikkerhed og social orden blev opretholdt i den tid. En isende kulde ramte landbrugsproduktionen i den nordlige region i den første måned af 2012.

VNA 5/2

ve.dk

davifo.dk/news